३१अ० तस्यापत्यम् अण्। कार्त्तवीर्य्य तदपत्ये कार्त्त-वीर्य्यशब्दे विवृतिः "गर्भस्य सम्भवतः पूर्वं शिरः सम्भवतीत्याह शौनकः शिरोमूलत्वाद्दे हेन्द्रियाणां, हृदयमिति कृतवीर्य्यः बुद्धेर्मनसश्च स्थानत्वात्" सुश्रुतः। २वीर्य्यान्विते त्रि०।

कृतवेतन त्रि० कृतं वेतनं यस्य। "योयावत् कुरुते कार्य्यं तावत्तस्येह वेतनम्" या० उक्तरीत्या कृतमर्य्यादिके दासे। "प्रमाददुष्टनष्टांश्च प्रदाप्यः कृतवेतनः" या०स्मृ०

कृतवेदिन् त्रि० कृतं वेत्ति विद–णिनि। कृतोपकारस्योप कारके स्त्रियां ङीप् [रत्नमा०

कृतवेध(क) पु० कृतो वेधोऽस्य वा कप्। श्वेतकोषातक्यां

कृतवेधना स्त्री कृतं वेधनं यस्याः। कोषातकीलतायाम् राजनि० [शिल्पोऽपि निवसेत् कृतकालं गुरोर्गृहे" या०

कृतशिल्प पु० कृतमभ्यस्तं शिल्पं येन। अभ्यस्तशिल्पे "कृत-

कृतश्रम त्रि० कृतः श्रमो येन। महोत्साहान्विते। "पौरा-णिकः पुराणे कृतश्रमः" भा० आ० ८५श्लो०। २धर्म्म राजसभ्ये ऋषिभेदे 'बलीवाकः शिलीवाकः सत्यपालः कृतश्रमः', भा० स० ४अ० यमसभ्योक्तौ

कृतसंज्ञ त्रि० कृता संज्ञा संङ्केतो यस्मै। कृतसङ्केते दासादौ "गुल्मांश्च स्थापयेदाप्तान् कृतसंज्ञान् समन्ततः" मनुः २कृतचैतन्ये नरेणाकृतसंज्ञेन विशुद्धेनान्तरात्मना" भा० आश्व० ५अ०। कृतसंङ्केतादयोऽप्यत्र "नामसमेतं कृतसङ्केतम्" जयदेवः

कृतसापत्निका स्त्री कृतं सापत्न्यं यस्याः कप् टापि अत इत्त्वे यलोपः। अध्यूढायां स्त्रियां यस्या विवा-हात् पश्चात् तत्पतिना विवाहान्तरं कृतं तस्याम् अमरः

कृतस्वर पु० कृतः स्वरः शब्द उपतापो वा येन यत्र वा। स्वर्णोत्पत्तिस्थाने स्वर्णाकरे कार्त्तस्वरः २कृतशब्दे त्रि०

कृतहस्त त्रि० कृतः अभ्यस्तः हस्तो वाणादित्यागमोक्षणला-घवरूपा हस्तशिक्षा येन। सुशिक्षितशरविद्ये जने अमरः "अप्राप्तांश्चैव तान् (शरान्) पार्थश्चिच्छेद कृत हस्तवत्" भा०वि०१८७६श्लो०"अप्राप्तांश्चैव तान् वाणान् चिच्छेद कृतहस्तवद्" हरिवं०१८२०५श्लो०

कृताकृत न० कृतं कार्य्यञ्च अकृतं कारणं च समा० द्व०। १कार्य्यकारणयोः। "क्तेन नञ्विशिष्टेनानञ्" पा० कर्म्म०। कृते अकृते च २होमादौ। ऋत्विग्विशेषस्य ब्रह्मणः कृताकृतावेक्षणाय होमादौ वरणम् क्रियते इति याज्ञिक-सम्प्रदायः। ३कृतशब्दोक्ते कात्यायनपरिभाषिते लड्डु-कादौ कार्य्यकारणरूपे ४परमेश्वरे पु० "लोकाध्यक्षः सुराध्यक्षः ऋतधर्म्मा कृताकृतः" विष्णुसं० "कृतस्य कार्य्यरूपेण, अकृतस्य कारणरूपेणेति कृताकृतः" भा०। भावे क्त कृतं करणम् अकृतमकरणं द्वन्द्व०। ५कर-णाकरणयोः न० द्विव०। "नैनं कृताकृते तपतः" शत० ब्रा०१४।७।२।२७। कृतञ्चाकृतञ्च। ६किञ्चित्कृते किञ्चिदकृते च "कृताकृतञ्च कनकं हस्तिनश्चाचलोपमाः" भा०आनु० ५२अ० "कृताकृतांस्तण्डुलांश्च पललौदनमेव च" या० स्मृ०

कृतागम पु० कृत आगमोयेन। १परमेश्वरे वेदशास्त्र कर्तृत्वात्तस्य तथात्वम्। "कृतकर्म्मा कृतागमः" विष्णुसं० कृतोवेदात्मकआगमोयेनेति कृतागमः "अस्य महतो भूतस्य निःश्वसितमेतद्यदृग्वेदो यजुर्वेदः सामवेदश्च" इति श्रुतेः" भा० "कामः कान्तः कृतागमः" विष्णुसं०

कृताग्नि पु० कृतवीर्य्यानुजभ्रातरि। कृतवीर्य्यशब्दे विवृतिः

कृताङ्क पु० कृतसंख्यकश्चतुःसंख्यकोऽङ्कोयत्र। चतुःसंख्या-न्विते पाशकभेदे [लुब्धे २संपुटीकृतहस्ते त्रि० भरणिः

कृताञ्जलि पु० कृतोऽञ्जलिरिव पत्रसङ्कोचो येन। १लज्जा-

कृतात्मन् पु० कृतः शिक्षितः संस्कृतो वा आत्माऽन्तःकरणं यस्य। १शिक्षितचित्ते, २शुद्धान्तःकरणे च। "स्वर्गे स्वर्गवतां नित्यमागच्छन्ति कृतात्मनाम्" "उच्चावचेषु भूतेषु दुर्ज्ञेयामकृतात्मभिः" मनुः "पर्य्याप्तकामस्य कृता-त्मनस्तु इहैव सर्वे प्रविलीयन्ति कामाः"

कृतात्यय पु० कृतस्य कर्म्मजन्यभोगस्यात्ययोऽवसानम्। भोगं विना कृतकर्म्मनाशे 'कृतात्ययेऽनुशयवान्' शा०सू०

कृतानुकृत न० कृतस्यानुकृतमनुकरणम्। कृतप्रतिकृतौ कृतताडनादेस्ताडने "तौ जघ्नतुस्तदान्योन्यं कृतानुकृत-कारिणौ" रामा० "कृतानुकारकृतप्रतिकृत्यादयोऽप्यत्र

कृतान्त पु० कृतः अन्तो विपर्य्ययनाशो–निश्चयो विषयपरि-च्छेदो वा येन। १सिद्धान्ते। "कृतो नाशो येन। २दैवमाते ३पापे ४यमे च। ५पूर्व्वदेहजन्ये फलोन्मुखे ६दैवे अमरः ७शनौ ८तद्वारे च शब्दचि० "कृता-न्तकुजयोर्वारे यस्य जन्मदिनं भवेत्" ति०त० ज्यो० ९यम-दैवत्ये भरणीनक्षत्रे लक्षितलक्षणया १०द्वित्वसंख्यायाञ्च

कृतान्तजनक पु०६त०। सूर्य्ये हेमच० कृतान्तो जनको-यस्याः कालागुरुणि रेणुकागन्धद्रव्ये स्त्री शब्दच०

कृतान्न न० कृतं पक्वं तदन्नञ्च। लड्डुकादौ पक्वान्ने,'कृ-तान्नमुदकं स्त्रियः" इति अविभाज्ये स्मृतिः। प्राक्कान्य